

Het verleden actueel

Kinderen in de kerk van Calvijn

Henk Bouwmeester

In 2009 is het precies 500 jaar geleden dat Calvijn geboren werd. Internationaal wordt daaraan ruim en op velerlei wijze aandacht gegeven. Ook in Nederland. Professor dr. H.J. Selderhuis laat bijvoorbeeld in Calvijn als mens op originele wijze zien wie Calvijn was. Wat hem dreef. Hoe hij omging met vreugde en verdriet, met leven en sterven, met vrouwen en kinderen. Een onderwerp voor Het verleden actueel lag dus min of meer voor het oprapen.

Er zijn mensen die menen dat Calvijn niet zoveel met kinderen had. In zijn vele boeken, preken en commentaren kom je niet zo snel een speciaal hoofdstuk over kinderen tegen. En wat hij over kinderen schrijft wordt niet door iedereen even positief ervaren. Zowel het één als het ander klopt niet. Wel is het wat lastig te ontdekken wat Calvijn over kinderen schreef. Het is een beetje sprokkelen. Maar als je de slag van sprokkelen te pakken hebt, heb je in de kortste keren een prachtige verzameling van zijn gedachten over kinderen bij elkaar.

En negatief over kinderen is Calvijn allermint. Als hij schrijft dat een kind nauwelijks tot tien kan tellen, geen verstand heeft en niets kan begrijpen, heeft hij daarbij kinderen tot hooguit zes jaar op het oog. Tot die leeftijd zijn kinderen ‘niet in staat dingen weloverwogen te doen en kunnen zij nog geen onderscheid maken tussen goed en kwaad’. Toch horen die kinderen voluit bij de christelijke gemeente! Zij hebben daarom, zo betoogt Calvijn, er niet alleen recht op gedoopt te worden, maar ook om onderwezen te worden in de leer van de kerk. Misschien een wat vreemde uitdrukking: kinderen hebben recht op onderwijs. Maar Calvijn zei dat niet zonder reden. Hij beklaagt zich over ouders die traag en nalatig waren in het onderwijzen van hun kinderen. Alsof het iets zou zijn wat hun niet aanging.

Intensieve catechese dus. Al vanaf een jaar of zeven. Want ‘jonge mensen zijn heel ontvankelijk voor onderwijs van allerlei aard, terwijl ouderen trager en hardleerser zijn’. Intensieve catechese betekende niet dat kinderen de catechismus van buiten moesten leren. Het was voldoende wanneer zij vanuit een innerlijke overtuiging op eenvoudige wijze in eigen woorden de hoofdzaken van de leer konden weergeven. Als een kind dat op tienjarige leeftijd kon, mocht het belijdenis doen. Om vervolgens toegang tot het avondmaal te verkrijgen zodra zij in staat waren zichzelf te beproeven naar de regel van 1 Korintiërs 11:28. Als regel was dat heel wat eerder dan de (ruim) achttienjarige leeftijd die wij in onze tijd kennen.

Ook in liturgisch opzicht deden kinderen in de kerk van Calvijn volop mee. Met een kerkorgel had Calvijn niet zoveel. Psalmen en liederen (hij schreef zelf ook liederen) moesten zonder een instrumentale begeleiding gezongen worden. Vanwege hun heldere stemmen stelde hij kinderen aan als voorzangers. Om onbekende liederen aan te leren en als steun voor de gemeentezang. En reken maar dat het tempo van zingen daardoor behoorlijk hoog lag. Te meer doordat Calvijn als regel alle verzen van de psalmen liet zingen. En toch ‘niet luchtig en vluchtig, maar zo dat het waardigheid en verhevenheid bezit, zoals Augustinus zegt’.